

OP WEG NAAR EEN COALITIE VOOR BRONCKHORST

Rapportage informateurs

Cees Oosterwijk & Dick Ebbers

www.bronckhorst.nl

gemeente Bronckhorst

Inleiding

Op 18 maart 2026 waren de verkiezingen voor de gemeenteraad in Bronckhorst. De definitieve uitslag op 19 maart 2026 gaf het volgende resultaat.

PARTIJ	ZETELS	+/-
GBB	10	+2
CDA	4	- 2
VVD	3	-1
PRO (PvdA/GL)	3	-1
Lokaal Bronckhorst	2	+2
D66	2	0
BVNL	1	+1
CU-SGP	0	-1
Totaal	25	
Opkomst	64.3%	+4.4%

Het college bestaat, samen met burgemeester Patrick van Domburg uit CDA, VVD, PvdA en een gezamenlijke wethouder (namens CDA, PvdA, VVD en D66).

GBB heeft als grootste partij het initiatief bij de vorming van een nieuw college. Voor de informatiefase werd Cees Oosterwijk aangetrokken, met Dick Ebbers als tweede informateur. Miranda Veenbergen werd hun rechterhand.

Begin april startten zij met hun activiteiten. In deze rapportage vindt u de weergave van dit proces op hoofdlijnen. Middenin bevindt zich een intermezzo over het raadsbrede spoor dat voor een groot deel synchroon loopt met het vervolg van de formatie. Afgesloten wordt met de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

Inhoud

<i>Inleiding</i>	1
1. <i>Opdrachtverstrekking</i>	3
2. <i>De uitgangspositie</i>	4
3. <i>Aanpak en planning</i>	5
4. <i>Gesprekken met de fracties</i>	6
5. <i>Van informatie naar formatie</i>	8
6. <i>Conclusies en aanbevelingen</i>	9
<i>BIJLAGE 1</i>	11
<i>BIJLAGE 2</i>	13

1. Opdrachtverstrekking

GBB kreeg en nam het initiatief voor de start van de verkenningsfase om tot een coalitie te komen. Daartoe was een document “Opdracht verkenners” opgesteld ter voorbereiding van de raad van 1 april 2026 waar deze in een zogenaamd duidingsdebat ook formeel werd vastgesteld. Op basis waarvan de twee verkenners door die zojuist geïnstalleerde raad formeel werd opgedragen de informatiefase te starten en zo mogelijk op 23 april 2026 af te sluiten. De formele opdracht is als bijlage toegevoegd.

Alle fracties vormden een duo dat als onderhandelaars zou optreden. Begin april kon er gestart worden met een 1e verkenningsronde. De informateurs stuurden ter voorbereiding daarop een handzame inhoudsopgave voor die gesprekken naar de onderhandelaars.

- Wat is uw analyse over de coalitievorming, op basis van de verkiezingsuitslag?
- Wat wilt u als fractie vooral bereiken de komende periode;
- Bent u bereid om daarvoor “bestuursverantwoordelijk” in de coalitie op zich te nemen?
- Wat ziet u als perspectieven, hobbels en valkuilen op weg naar een stabiele coalitie?

Als verwachting spraken zij uit dat deze informatiefase tevens de kans zou kunnen bieden om de toon te zetten voor de bestuurscultuur in de komende raadsperiode. Daarover later meer.

2. De uitgangspositie

De uitkomsten van de gemeenteraadsverkiezingen laten een stevig gewijzigde verhouding zien binnen de raad. GBB won met in totaal 10 zetels. Daarmee is GBB de onbetwiste winnaar, maar heeft voor een meerderheid (minimaals 13 zetels) altijd coalitiepartners nodig. Omdat drie van de vier landelijke partijen (alleen D66 bleef gelijk) zetels verloren is de raad verder versnipperd met zes andere partijen. GBB was en is dus de vanzelfsprekende initiatiefnemer in deze formatieronde.

Deze positie wordt overigens door alle partijen erkend en gerespecteerd. Daarmee is de doelstelling voor de eerste ronde van de formatie direct duidelijk.

Het huidige college van CDA, VVD, PvdA en een gezamenlijk lid, kent 4 wethouders. Omvang en samenstelling van het college zijn met deze formatie weer geheel open. Als GBB zelf één of meer zetels in het nieuwe college in wil nemen, dan zal de partij moeten dan wel kunnen kiezen welke andere partij(en) daarbij aan willen dan wel kunnen sluiten.

Het huidige college heeft de afgelopen periode een roerige geschiedenis doorstaan. Dat heeft littekens achtergelaten, die lang nog niet bij alle partijen geheeld zijn. Zoals eerder duidelijk gemaakt moeten we met deze formatie voorkomen dat deze wonden uitgroeien tot “oud zeer”, want ‘geen erger zeer, dan oud zeer’ is een bekend begrip.

Omdat de in de vorige periode opgelopen schade ook doorliep in de verhoudingen binnen de raad is het van groot belang deze (in)formatie ook te benutten voor het op gang brengen van herstel van de collegiale verhoudingen en het wederzijds respect dat nodig is voor het realiseren van de ambities en het samenwerken bij het oplossen van de knelpunten daarbij.

Dat we ook deze nieuwe periode gaan stuiten op principiële verschillen van mening over prioriteiten en aanpak hoort bij de politieke arena. Maar dat moet en mag niet ten koste gaan van de gezamenlijke missie op hoofdlijnen.

3. Aanpak en planning

De voorgestelde combinatie van een informateur met een grote kennis en landelijke ervaring met lokaal bestuur en een plaatselijke aftredende “mentor” van de raad van Bronckhorst is een bijzondere en door de raad geaccepteerd en geïnstalleerd. Zorgvuldigheid en snelheid zijn de uitgangspunten voor de aanpak. De landelijke maatschappelijke ontwikkelingen en de lokale prioriteiten op hoofdlijnen laten een lange aanpak naar een nieuw college niet toe. Maar die snelheid mag niet ten koste gaan van de zorgvuldigheid aan de ene kant en een brede betrokkenheid van alle partijen aan de andere kant.

Analyse van de partijprogramma's

We gaan de gesprekken niet onvoorbereid in. We nemen de partijprogramma's door, analyseren de overeenkomsten en verschillen.

De zeven partijen en hun uitgangspunten samengevat:

- **GBB:** Pragmatisch, dorpsgericht en nuchter. Kernbelofte: eerlijk bestuur en ruimte om te wonen in alle dorpen.
- **CDA:** Midden-rechts, focus op rentmeesterschap en familiebedrijven.
- **PRO:** Progressief, sociaal en groen. Kernthema's zijn sociale rechtvaardigheid en klimaat.
- **VVD:** Liberaal, midden-rechts. Nadruk op ondernemerschap en lage lasten.
- **Lokaal Bronckhorst:** Afsplitsing van GBB. Veel overeenkomsten met GBB. Wil een participatiewethouder en gebiedsregisseurs.
- **D66:** Sociaal-liberaal en progressief. Sterk op onderwijs, klimaat en wonen.
- **BVNL:** Klassiek-liberaal, rechts-populistisch. Tegen Spreidingswet en klimaatbeleid.

De eerste contouren van verschillen en overeenkomsten

- Er is een grote gedeelde basis: Op lokaal-pragmatische thema's zoals woningbouw, voorzieningen en zorg dichtbij is er een brede consensus onder zes van de zeven partijen. Alleen BVNL wijkt systematisch af;
- Er zijn drie duidelijke blokken: Progressief (PRO en D66) midden-rechts (VVD + CDA) en lokaal-pragmatisch (GBB + LB);
- De scherpste scheidslijn wordt getrokken door klimaat/energietransitie, asiel en de rol van de overheid;
- Er zijn meerdere kansrijke coalities op basis van programmatische overeenstemming. Die vinden we – naast deelname van GBB – op centrum rechts, midden/progressief en/of lokaal.

4. Gesprekken met de fracties

De gesprekken werden gevoerd tussen 2 onderhandelaars per fractie, de beide informateurs en Miranda Veenbergen (griffier; proces en verslag). Cees Oosterwijk fungeerde als gespreksleider.

Alle gesprekken vonden plaats op het gemeentehuis in Hengelo. Enkele vervolg gesprekken vonden op verzoek van de delegatie dan wel de informateurs plaats. Alle gesprekken waren vertrouwelijk. Het doel van de gesprekken was drieledig:

- Programmatische overeenkomsten en verschillen vastleggen voor het advies aan de raad en daarmee de formateur;
- Mogelijke samenwerkingspartners voor de coalitie traceren en daar inhoudelijk op doorvragen;
- Verantwoordelijkheid en betrokkenheid voor de bestuurlijke organisatie peilen.

Om de gesprekken ook een objectief en meetbaar resultaat te geven, werkten we met een standaard vragenlijstje. Maar we lieten het gesprek ook alle kanten opgaan als daar behoefte en aanleiding voor was.

Wat viel ons op:

- Er zonder uitzondering sprake was van een openhartige en zeer actieve bijdrage aan de gesprekken.
- Rode draad door alle gesprekken: er is bestuurlijke vernieuwing nodig, vertrouwen moet hersteld, bijna alle partijen willen een meerderheidscoalitie.
- Er is gesproken over een door ons voorgesteld soort raadspamflet, de “kleilaag” van overeenstemming binnen de raad voor de komende jaren.
- De verkiezingsuitslag is duidelijk. Partijen accepteren de grootste GBB als leidend in de formatie. De grootte van de fractie met veel nieuwkomers roept veel vragen op over de organisatie en het leiderschap daarvan.

Analyse van de overeenkomsten en de verschillen

Overeenkomsten

- Alle partijen erkennen de omvang van de GBB-overwinning en de invloed daarvan op de formatie.
- AMV-opvang en windenergie waren de twee dossiers die de uitslag bepaalden.
- Nieuwsgierig naar de opstelling van - en samenwerking met de grote GBB-fractie.
- Vertrouwen en bestuurscultuur zijn cruciale thema's voor de aanvang van de formatie.
- Financiën worden een flinke puzzel (70% van de begroting ligt vast, ruimte voor nieuw beleid is er nauwelijks).
- Meerderheid wil een meerderheidscoalitie op basis van een intentieverklaring van de raad;
- Regionale samenwerking (Achterhoek) wordt waardevol gevonden voor lobby richting Den Haag en Brussel.

Verschillen

- **Houding t.o.v. GBB:** positief (VVD, BVNL, D66) — voorwaardelijk (PRO) — afhoudend (CDA, Lokaal Bronckhorst).
- **AMV/wind:** BVNL fel tegen, GBB zoekt "stip op horizon", overige partijen willen grotendeels doorgaan op ingezet beleid.
- **Raadsakkoord:** aarzelingen.
- **Raadspamflet:** aarzelingen.
- **Investeringsagenda:** VVD wil door investeren in sport/leefbaarheid, PRO vindt dat dit al gebeurd is en wil andere keuzes.
- **Rol gemeente:** Verschillen tussen kleiner en juist handhaven van de interne kwaliteiten.

Tenslotte

Met VVD en PRO werden 2e ronde gesprekken georganiseerd. Beide partijen wilden dieper ingaan op een aantal prangende vragen. Ook deze gesprekken verliepen in een openhartige en vooral verhelderende sfeer.

5. Van informatie naar formatie

In de informatieronde is er gesproken over een gezamenlijke start van de formatie. Alle partijen zien de meerwaarde van het gezamenlijk werken aan de bestuurscultuur en het zoeken naar overeenkomsten naast de bestaande verschillen. Over de timing en de werkwijze waarop deze zoektocht moet plaatsvinden verschillen de meningen. Daarom wordt voorgesteld om te starten met de formatiefase van de formerende partijen. Wanneer de basis voor de formatie is gelegd bevelen wij de formerende partijen van harte en dringend aan om dit gezamenlijke gesprek alsnog te voeren.

Programmatistische en intentionele potenties

Allereerst kijken we naar de vraag wie met wie wil samenwerken:

- **GBB ↔ VVD:** wederzijds positief, brede overlap op inhoud en aanpak
- **GBB ↔ PRO:** mogelijk, met voorwaarden over bestuursstijl en vertrouwen
- **GBB ↔ D66:** positief, frisse start, alleen bij energie “accentverschil”
- **GBB ↔ BVNL:** programmatistisch het dichtst bij elkaar
- **GBB ↔ Lokaal Bronckhorst:** GBB bereid, Lokaal Bronckhorst wil niet
- **VVD ↔ PRO:** VVD heeft goede ervaringen met GroenLinks én PvdA
- **VVD ↔ D66:** mogelijk
- **PRO ↔ D66:** progressieve as, ligt inhoudelijk dicht bij elkaar

Dan: Wie kan of wil NIET met elkaar in het college:

- **CDA ↔ GBB:** onvoldoende basis na slechte ervaringen
- **Lokaal Bronckhorst ↔ GBB:** Lokaal Bronckhorst ziet te grote verschillen
- **BVNL ↔ PRO:** BVNL en PRO sluiten dit uit; standpunten op opvang en windenergie liggen te ver uit elkaar
- **GBB ↔ BVNL:** GBB vindt BVNL te onervaren

Conclusie

Mogelijke meerderheden bij start informatie:

	PARTIJ	ZETELS
1	GBB (10) + VVD (3) + PRO (3) + D66 (2)	18
2	GBB (10) + VVD (3) + CDA (4) + D66 (2)	19
3	GBB (10) + VVD (3) + Lokaal Bronckhorst (2) + D66 (2)	17
4	GBB (10) + VVD (3) + PRO (3) + Lokaal Bronckhorst (2)	18

Tijdens de informatie lijken de volgende combinaties uitgesloten in één college:

1. CDA en GBB
2. Lokaal Bronckhorst en GBB
3. BVNL en PRO

Deze uitgangspunten leiden tot de conclusie dat de combinatie van: GBB + VVD + PRO + D66 het eerst zou moeten worden onderzocht.

6. Conclusies en aanbevelingen

Naar aanleiding van de analyses van de programma's, de uitkomsten van de gesprekken en de bereidheid om samen te werken komen we tot de aanbeveling om een combinatie GBB (10) + VVD (3) + PRO (3) + D66 (2) nader te onderzoeken. Onze overwegingen daarbij zijn:

- Ruime meerderheid (18 van 25);
- GBB heeft zich als eerste uitgesproken voor een brede coalitie;
- De combinatie van de grootste lokale partij met drie traditionele partijen met langdurige bestuurservaring en een klassieke interne organisatie geeft stabiliteit en een breed draagvlak;
- Alle vier partijen hebben zich bereid verklaard tot bestuursverantwoordelijkheid;
- VVD noemde GBB+VVD+PRO als goede basis; D66 kan daar goed bij;
- PRO zelf noemde GBB+VVD+D66 als logische combinatie — met PRO erbij wordt dit breder gedragen;
- Klassieke balans: lokaal (GBB) + liberaal (VVD, D66) + sociaal-groen (PRO);
- Geeft dekking over de volle breedte: wonen, energie, sociaal domein, financiën;
- Vier partijen creëert stabiliteit (onderlinge afhankelijkheid door combinatie lokaal groot en traditioneel klein).

Natuurlijk zijn er aandachtspunten en risico's:

- Alle partijen benoemen de bestuurscultuur als een belangrijk aandachtspunt in de formatiefase. Dit onderwerp verdient het om daar een duidelijke plek te krijgen.
- Harde afspraken zijn nodig over energietransitie en opvanglokaties AMV's;
- Financiële zorgen moeten gedeeld worden en op korte termijn krachtiger ter hand worden genomen. De ruimte is zo beperkt dat het bij de eerste de beste begroting al mis kan gaan;
- De noodzaak voor herstel van vertrouwen beperkt zich niet tot een paar kernpunten. Er is een raadsbrede behoefte aan.

Kern van de analyse:

De enorme winst van GBB (10 zetels) maakt hen de onvermijdelijke as van de nieuwe coalitie. Echter, de vertrouwensbreuk uit 2024 en de harde campagne hebben geleid tot een diepe polarisatie tussen de winnaar en de traditionele middenpartijen. Terwijl GBB de inhoudelijke koers wil verleggen op dossiers als opvanglokaties AMV's en windenergie, eisen de mogelijke partners (VVD, PRO, D66) eerst bestuurlijke stabiliteit en moreel herstel.

Een paar reisadviezen voor de komende periode

"Een pad ontstaat door samen te gaan lopen". Dat klinkt mooi, maar er horen wel een paar stevige adviezen bij:

- Begin met een startgesprek vanuit de informatiefase waarbij de informateurs door "een warme overdracht" de formerende partijen hun bevindingen meegeven;
- Bespreek in de formatiefase niet alleen over de inhoud maar over het verwerken van een pijnlijke periode en het wegnemen van daarin gegroeid wantrouwen;
- Begin de formatie niet met inhoud maar met een stevig fundament bestaande uit de bestuurscultuur en de kaders voor een gezond huishoudboekje.
- Wij bevelen de formerende partijen van harte en dringend aan om gezamenlijk te zoeken naar het onderling vertrouwen en een nieuwe bestuursstijl;
- GBB zorg voor een duidelijk plan over de interne organisatie en ondersteuning voor de nieuwkomers. Zo voorkom je nieuwe afsplitsingen tijdens de reis.

BIJLAGE 1 -

Thematische analyse van de partijprogramma's op strategische onderwerpen

- Woningbouw
- Energietransitie
- Transparant bestuur
- Voorzieningen
- Zorg en welzijn

1. Woningbouw

Wonen is voor alle partijen een topprioriteit:

Overeenstemming: Iedereen wil fors meer bouwen ("straatje erbij") en de vergunningsprocedures verkorten.

Verschillen: GBB is het meest concreet met 200 woningen per jaar. PRO eist dat 50% van de nieuwbouw sociale huur is.

Scheidslijnen: De belangrijkste discussiepunten zijn het percentage sociale huur en hoe hard de voorrang voor eigen inwoners moet zijn.

2. Energietransitie

Dit is een van de scherpste scheidslijnen.

Windmolens: PRO en D66 willen de plannen voor Eldrik doorzetten. GBB wil geen turbines hoger dan 25 meter, wat grote windmolens uitsluit. BVNL is tegen alle windmolens.

Kernenergie: CDA, VVD, GBB en Lokaal staan open voor onderzoek naar SMR (kleine kerncentrales), terwijl PRO dit expliciet uitsluit.

3. (Transparant) bestuur

Er is brede onvrede over de communicatie tussen gemeente en inwoners.

Overeenstemming: Alle partijen willen een betere en snellere communicatie en kortere procedures.

Instrumenten: GBB stelt een raadplegend referendum voor. Lokaal Bronckhorst vraagt om een participatiewethouder. BVNL wil bindende referenda en een onafhankelijke ombudsman.

4. Voorzieningen

Het behoud van dorpshuizen, bibliotheken en sportfaciliteiten wordt breed ondersteund.

Verschillen: VVD wil 10% van de begroting reserveren voor leefbaarheid. PRO wil vier volwaardige bibliotheekvestigingen garanderen. GBB richt zich op slimme combinaties van functies (zoals school en sport).

5. Zorg en welzijn

De focus ligt op zorg dichtbij huis door de sterke vergrijzing.

Jeugdzorg: Lokaal Bronckhorst heeft een opvallend standpunt: complexe jeugdzorg moet terug naar de provincie.

Verschillen: PRO zet sterk in op beleid tegen femicide en suïcide. BVNL legt meer nadruk op eigen verantwoordelijkheid en controle op misbruik.

BIJLAGE 2 -

Opdracht van de gemeenteraad aan de informateurs

Partijen hebben Cees Oosterwijk en Dick Ebbers benaderd om als verkenner gesprekken te voeren. Cees Oosterwijk is oprichter van Dichterbijkunst en was in het verleden partner bij BMC Amersfoort. Daarvoor heeft hij verschillende functies vervuld bij de lokale overheid. Dick Ebbers is ZZP-er in de recreatiesector en de maakindustrie en heeft jarenlange ervaring in de Bronckhorster politiek. Beide heren zijn op korte termijn beschikbaar om aan de slag te gaan.

Opdracht aan de verkenner

Verken de mogelijkheden die partijen geschikt achten voor het vormen van een:

- raadsbreed akkoord;
- stabiele meerderheidscoalitie;
- minderheidscoalitie;

welke:

- recht doet aan de uitslag van de verkiezingen;
- een programma oplevert dat richting geeft aan de opgaven voor onze gemeente in deze bestuursperiode;
- een stabiel college kan vormen voor de komende vier jaren;
- partijen met elkaar willen samenwerken;
- breekpunten er (mogelijk) zijn;
- belangrijke thema's en prioriteiten de verschillende partijen zien.

Werkwijze

Voor deze verkenning gelden wat betreft de werkwijze de volgende uitgangspunten:

- De verkenners spreken tenminste eenmaal vertrouwelijk en in beslotenheid met twee vertegenwoordigers van iedere partij.
- Van elk gesprek wordt een verslag op hoofdlijnen gemaakt dat na verificatie door de gesprekspartners door de verkenners wordt gebruikt bij het opstellen van het verslag. In het verslag leggen de verkenners op een transparante wijze uit welke keuzes waarom zijn gemaakt.
- De verkenners brengen een openbaar, schriftelijk verslag uit van hun bevindingen.

- Daarna volgt een openbare bijeenkomst waarin de verkenners verslag doen van hun bevindingen waarna de raad in gelegenheid wordt gesteld om met hen in gesprek te gaan.
- De gesprekken vinden plaats op het gemeentehuis of een externe locatie, onder secretariaat en ondersteuning van de griffie.
- De burgemeester krijgt in de informatiefase statusupdates van de voortgang, maar geen ruimte voor advisering. In de formatiefase krijgt de burgemeester ruimte voor advies.

Planning

Na vaststelling van de opdracht zal de griffier in overleg met de partijen en de informateurs op korte termijn de afspraken inplannen. Voor de verkenning wordt een periode van maximaal 3 weken genomen. In de raadsvergadering van 23 april 2026 geven de informateurs een terugkoppeling van hun bevindingen gevolgd door een advies en vervolgstappen.

